

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2020, 4(2): 1028-1043.

DOI: [10.26677/TR1010.2020.380](https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.380)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yerel Halkın Turizme Bakış Açısının Değerlendirilmesi: Buldan Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Ümmühan BAYRAM, Pamukkale Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Denizli, e-posta: ubayram@pau.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4128-0745>

Dr. Öğr. Üyesi Serap ALKAYA, Pamukkale Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Denizli, e-posta: salkaya@pau.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0234-6692>

Öz

Bu çalışma, yerel halkın turizme bakış açısını ortaya koymayı ve yörede sürdürülebilir bir turizm planlamasına katkı sağlamak amaçlamaktadır. Her geçen gün gelişmekte olan ve ilişkili olduğu tüm bireyleri etkileyen turizme yerel halkın bakış açısı turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir. Destinasyon adayı olan yörelerle ilgili turizm planlamaları gerçekleştirilirken turizmin olası etkilerini incelemek ve planlamalara dâhil etmek gerekmektedir. Yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemi olan yapılandırılmış soru formlarından yararlanılmıştır. Yerel halk, turizmin geleneksel kültürü değiştirmeyeceği, yıkıcı etkilere yol açmayacağı, yerel halka ekonomik fayda sağlayacağı görüşündedirler. Araştırmada yerel halka yöneltilen sorular ışığında Buldan'da turizm etkileri boyutlarında yerel halkın bakış açısının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır ve turizmin sürdürülebilir gelişimiyle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Turizm, Yerel Halk, Buldan.

Makale Gönderme Tarihi: 03.02.2020

Makale Kabul Tarihi: 12.04.2020

Önerilen Atıf:

Bayram, Ü. ve Alkaya, S. (2020). Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yerel Halkın Turizme Bakış Açısının Değerlendirilmesi: Buldan Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2): 1028-1043.

© 2020 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2020, 4(2): 1028-1043.

DOI: [10.26677/TR1010.2020.380](https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.380)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Evaluation of the Tourism Perspectives of Local People for Sustainable Tourism Planning

Assistant Prof. Dr. Ümmühan BAYRAM, Pamukkale University, Tourism Faculty, Denizli, e-mail: ubayram@pau.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4128-0745>

Assistant Prof. Dr. Serap ALKAYA, Pamukkale University, Tourism Faculty, Denizli, e-mail: salkaya@pau.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0234-6692>

Abstract

This study aims to reveal the local people's perspective on tourism and contribute to a sustainable tourism planning in the region. The local people's perspective on tourism, which is developing day by day and affecting all the individuals it is related to, is important for the sustainability of tourism activities. It is necessary to examine the possible effects of tourism and to include them in the planning while carrying out tourism planning for the regions that are candidates for destinations. Structured questionnaires, which are quantitative research methods, were used in the research. Local people are of the opinion that tourism will not change traditional culture, will not cause destructive effects and will provide economic benefits to local people. In the light of the questions posed to the local people in the research, it was concluded that the perspective of the local people in Buldan is positive and the suggestions about the sustainable development of tourism were made.

Keywords: Sustainable Tourism, Local People, Buldan.

Received: 03.02.2020

Accepted: 12.04.2020

Suggested Citation:

Bayram, Ü. and Alkaya, S. (2020). Evaluation of the Tourism Perspectives of Local People for Sustainable Tourism Planning, *Journal of Turkish Tourism Research*, 4(2): 1028-1043.

© 2020 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Turizm her geçen gün gelişmekte olan ve ilişkili olduğu tüm bireyleri etkileyen önemli bir sektördür. Öyle ki Dünya çapındaki uluslararası turist sayısı, 1950'li yıllarda 25 milyon iken bugün yaklaşık 1,4 milyara yükselmiştir. Benzer şekilde, dünyadaki destinasyonlar tarafından kazanılan uluslararası turizm gelirleri, 1950'de 2 milyar dolardan 2019'da 1,7 trilyona ulaşmıştır. Seyahat ve turizm sektörünün Küresel GSYİH'ye toplam katkısı % 10,4'tür. Dünya geneli her 10 kişiden 1'i yaklaşık 319 milyon kişi turizm sektörü tarafından desteklenmektedir. Görüldüğü üzere turizm sektörünün ekonomiye katkısı olmakla birlikte çok sayıda kişinin alışıldık yaşamlarından farklı yerlere doğru yönelimi göze çarpmaktadır. Her fırsatta turizmin ekonomik etkilerine dikkat çekilirken sosyo-kültürel etkileri, çevresel etkileri ile yerel halkın düşünce ve tutumları üzerindeki etkileri ikinci planda değerlendirilen unsurlar olabilmektedir. Turizmin, yerel sosyokültürel özellikler üzerinde etkisi vardır, bu da turizm bölgesi sakinlerinin alışkanlıklarını, geleneklerini, sosyal yaşamını, inançlarını ve değerlerini etkiler (García, Vázquez ve Macías, 2015). Yerel halka rağmen değil, yerel halkla birlikte sürdürülebilir bir turizm gelişimi sağlamaya çalışmak gerekmektedir.

Buldan, tarihi, doğal ve kültürel değerleriyle bir turizm bölgesi olma yolunda ilerleyen Denizli'nin yegâne ilçelerinden biridir. Yerel halk dokuma kültürünün getirdiği avantajla yerli ve yabancı turistlerle bir arada olma fırsatı bulmaktadır. Turizmin yoğun yaşandığı diğer destinasyonlarda yaşanan sürdürülebilirlikle ilgili sıkıntıların yeni destinasyon olabilecek potansiyele sahip bölgelerde ilerleyen yıllarda yaşanmaması için, destinasyon gelişiminin ilk aşamalarında farkındalığın sağlanması adına tespitlerin yapılması, önlemlerin alınması ve turizm planlamalarının gerçekleştirilmesi gerekliliğinden dolayı yerel halka dönük yapılan çalışmalar önem arz etmektedir.

Araştırmanın amacı, sürdürülebilir turizm planlaması için yerel halkın turizme bakış açısını değerlendirebilmektir. Araştırma sonuçları yöredeki turizm gelişimine katkı sağlamanın yanında, diğer turizm bölgesi olmaya aday yörelere geleceğe dönük turizm planlamaları açısından yararlı olacağından önem arz etmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Turizm sektöründe planlama, sadece bölgesel turizm planlamasını değil, aynı zamanda turizmin gelecek dönemlerde ortaya çıkaracağı ekonomik, çevresel ve toplumsal etkilerinin de göz önünde bulundurularak gerekli önlemlerin önceden alınmasını zorunlu kılmaktadır (İçöz, Var ve İlhan, 2019). Bir destinasyonla ilgili turizm planlamasında sürdürülebilir turizmin ne olduğu ve nasıl gerçekleştirilebileceği üzerinde yoğunlaşmak gerekir.

Pelit, Baytok ve Soybalı (2015) sürdürülebilir turizmi, öncülü olan sürdürülebilir kalkınmadan geliştirilmiş ve sürdürülebilir kalkınma fikrinin ve ilkelerinin turizm sektörünün ihtiyaçları bağlamında uygulanması olarak tanımlamışlardır. Dünya Turizm Örgütü (UNWTO, 2020)'ne göre sürdürülebilir turizm; temel ekolojik süreçleri korumayı, doğal miras ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yardımcı olmayı, turizm gelişiminde kilit bir unsur teşkil eden çevresel kaynakları en iyi şekilde kullanmayı, ev sahibi toplulukların sosyo-kültürel özgünlüğüne saygı göstermeyi, yerleşik ve yaşayan kültürel miraslarını ve geleneksel değerlerini korumayı ve kültürler arası anlayış ve hoşgörüyü katkıda bulunmayı, sürdürülebilir istihdam ve gelir elde etme fırsatları ve ev sahibi topluluklara sosyal hizmetler dahil üzere tüm paydaşlara sosyo-ekonomik faydalar sağlamayı ve yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunmayı, sürdürülebilir, uzun vadeli ekonomik operasyonların sağlanmasını içermektedir.

Sürdürülebilir turizm, turizmin hem ekonomiye ve topluma katkısını hem de kaynakların ve çevrenin sürdürülebilir kullanımını gerektirir (Liu, 2003: 462). Bir bölge destinasyon haline geldiğinde, yerel halkın yaşam kalitesi bu gelişmenin sonuçlarından etkilenir. Bu etkiler, artan insan sayısı, artan yol kullanımı ve çeşitli ekonomik ve istihdam temelli etkiler olabilmektedir (Gürsoy, Jurowski ve Uysal,

2002: 80) Örneğin; insan yoğunluğunda artış, yaşam alanlarında kalabalıklaşma, bölgede fiyatlarda artış, bölge insanının gelirlerinde artış ve iş çeşitliliğinin artması gibi. Turist yoğunluğunun taşıma kapasitesinden az olması ya da eşit olması durumlarında önemli bir sorun ortaya çıkmazken, taşıma kapasitesinin aşılması durumunda fiyat artışları gibi ekonomik; gürültü, kirlilik gibi çevresel; huzursuzluk, kalabalık yaşam, hizmetlerden yeterince yararlanamama gibi toplumsal olumsuz etkiler kendisini gösterebilir (İçöz, Var ve İlhan, 2019).

Sosyal taşıma kapasitesi, turist ve yerli halk ilişkilerinde olumsuz etkilerin ve turistin deneyim kalitesinde düşmenin yaşanmadığı bir seviyeyi vurgulamaktadır. Turist ve yerli halk ilişkilerinde olumsuzlukların yaşanması, sosyal taşıma kapasitesinde sorunların yaşandığına işaret etmektedir (Ünlüöner ve Tokmak, 2009: 19). Yerel tepkinin anlaşılması ve bu tutumları etkileyen faktörler, turizmin geliştirilmesi için olumlu destek hedefinin elde edilmesinde esastır (Gürsoy, Jurowski ve Uysal, 2002: 80). Yerel halkın tutumlarının istenilen ölçüde olabilmesi; ancak sağlıklı bir sürdürülebilir turizm gelişimine koşut gerçekleşebilmektedir. Bu doğrultuda sürdürülebilir turizm gelişiminde başarılı bir planın yapılması çok önemlidir (Koçoğlu, Saraç ve Batman, 2020: 206). Halkın aktif katılımı sürdürülebilir toplum turizmini uygulanabilir kılabilir. Bu uygulanabilirlik, yeniliklere açık yönetim biçimleriyle iyi geliştirilmiş yönetim-iletişim kanalları açılarak yaratılabilir (Choi ve Sırakaya, 2005: 382). Turizm faaliyetlerinin yeni gelişmeye başladığı bölgelerde sosyal taşıma kapasitesinin de dikkate alındığı planlama anlayışı oluşması gerekmektedir.

Yoon, Gürsoy ve Chen (2002) çalışmalarında yerel halkın gelecekteki turizm gelişimine verdiği desteği, ev sahibi toplumun turizm gelişimine tepkisini etkilediği kanıtlanmış kritik faktörlere göre modellemeyi amaçlamışlardır. Ko ve Stewart (2002) bölge sakinlerinin algılanan turizm etkileri ve tutumlarıyla ilgili yaptıkları çalışmalarında, yerel halkın memnuniyeti turizm etkileri algısından etkilenmiştir ve ek turizm gelişimi planlamasında faydalı olabileceği ortaya çıkmıştır. Yerel halkın turizmi algılamalarıyla ilgili yapılan çalışmalarda (Akova, 2006; Eren ve Aypek, 2012; Özel, 2014; Türker ve Türker, 2014; Çelikkanat, 2015; Boğan ve Sarıışık, 2016; Çolak ve Tayfun 2017; Hançer ve Mancı 2017) araştırmanın yapıldığı yörelere göre sonuçların farklılaşabildiği söylenebilir.

Çelikkanat (2015)'ın Bodrum'da yaptığı çalışmasında araştırma sonuçlarına göre turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkileri ile yerel halkın bireysel özellikleri arasında bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu ilişkinin yerel halkın bireysel özelliklerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Akova (2006)'nın Cumalıkızık kültür destinasyonunda iki farklı dönemde yaptığı çalışmada yerel halkın turizme bakış açısı olumlu olmuştur. Sonraki yıllarda aynı yörede (Eren ve Aypek, 2012)'in yapmış olduğu araştırma sonuçlarında Cumalıkızık'da yerel halkın turizme yönelik tutumlarının yine olumlu olduğu görülmüştür. Yerel halk aynı zamanda turistlerin ve turistik işletmelerin çevreye zararı olmadığını düşünmektedir. Türker ve Türker (2014)'ün çalışmasında yapılan analizler sonucunda turizmin sosyal ve kültürel etkilerinin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Bu faktörler turizm desteğini etkileyen en önemli faktörler olmuşlardır. Bununla birlikte turizmden ekonomik kazanç sağlayan turizm esnafı ve turizm çalışanlarının, bölgede yaşayan diğer meslek gruplarına göre, turizmin etkilerini daha olumlu algıladıkları ve turizmi desteklemeye daha çok eğilimli oldukları tespit edilmiştir. Özel (2014)'ün çalışmasında, turizmin Marmaris'te nüfus yapısı, geleneksel aile yapısı, kadınların çalışma hayatındaki rolü, gelenek ve görenekler ve suç oranları üzerinde olumlu ve olumsuz sosyo-kültürel etkiler ortaya çıkardığını ortaya koymuştur. Çolak ve Tayfun (2017)'un çalışmasında elde edilen veriler; yerli halkın Çamlıhemşin'de turizm endüstrisinin varlığından memnun olduğunu ancak turizmden yeterli ekonomik faydanın sağlanmadığını ve devletin yatırım ve denetleme açısından daha fazla destek vermesi gerektiğine yönelik beklentileri ortaya koymuştur. Hançer ve Mancı (2017)'nin çalışmasında ise yerel halkın turizme karşı kuvvetli bir desteğe sahip olduğu ortaya konmuştur.

Gürsoy, Jurowski ve Uysal (2002)'in çalışmalarında ev sahibi toplumun desteği; ilgi düzeyi, ekosantrik değerler, kaynak tabanlı kullanım, algılanan maliyetler ve turizm gelişiminin faydalarından

etkilenmiştir. Solmaz ve Uyar Oğuz (2020) çalışmalarında kırsal turizmin sosyal etkilerinin yerel halk tarafından nispeten olumsuz algılandığını, algılanan boyutların yaş, eğitim ve kırsal turizm hakkında bilgi sahibi olup olmama değişkenlerine göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Kırsal turizme bakış açısının kırsal turizme verilen destek üzerinde anlamlı bir açıklayıcılığa sahip olduğu belirlenmiştir. Akkaşoğlu, Tekbalkan, Zeybek Yılmaz ve Ulama (2019) çalışmalarında, yerel halkın kırsal turizmin ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan bölgeyi olumlu etkilediği, çevresel etkileri açısından ise kararsız bir bakış açısına sahip oldukları saptanmıştır. Toprak (2015)'ın Mardin'de yaptığı araştırmada şehir halkı bölgede turizm sektörünün gelişmesiyle ortaya çıkabilecek değişimler için pozitif yönde görüş belirtmişler ve yine bölgede yaşayan insanların turizmin en fazla ekonomik etkilerini daha sonra ise sosyal ve çevresel etkilerini önemsedikleri ortaya çıkmıştır. Boğan ve Sarıuşık (2016)'ın Alanya'daki araştırmasında yerel halk turizm faaliyetini ekonomik açıdan olumlu karşılarken özellikle sosyal açıdan bu faaliyetin olumsuz etkilere sahip olduğuna inanmaktadırlar. Karakaş ve Şengün (2017)'ün Diyarbakır'da yaptığı çalışmada katılımcılar turizmin ekonomik anlamda Diyarbakır'ın gelişmesine katkı sağlayacağını, hayat standartlarını yükselteceğini, mevcut sorunların çözümünün turizmin geliştirilmesiyle kolaylaşacağını düşünmektedirler. Gündüz (2018)'ün Adana İli Karataş İlçesi'nde yaptığı çalışmada yerel halk turizmin gelişmesinin büyük ölçüde kendileri ve ilçeleri için olumlu sonuçlar doğuracağı algısının hâkim olduğu belirlenmiştir. Yerel halkın turizme bakış açısıyla ilgili yapılan çalışmalar göz önüne alındığında turizme karşı genel tutumun olumlu olduğu, ekonomik etkisinin daha çok değer bulduğu ve sosyal kültürel etkilerin de onu takip ettiği söylenebilir.

YÖNTEM

Yapılan bu çalışmanın amacı sürdürülebilir turizm planlaması için yerel halkın turizme bakış açısını değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm yerel halkın turizme bakış açısını değerlendirmek amacıyla Yoon, Gürsoy ve Chen (2001) tarafından tasarlanmış beşli likert tipinde (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum) 29 ifadeden, Akova (2006) tarafından tasarlanmış beşli likert tipinde (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum) 7 ifadeden oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümü ise yerel halkın demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla tasarlanmış 13 sorudan oluşmaktadır. Çalışmada katılımcıların belirli ifadelerle ne düzeyde katıldığını görebilmek için Likert ölçeği kullanılmıştır. Hazırlanan anketler kolayda örnekleme yöntemi ile ulaşılabilen 121 kişi üzerinde uygulanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla her bir boyuta yönelik olarak güvenilirlik (Cronbach's Alpha) değerleri hesaplanmıştır. Cronbach's Alpha değerinin kabul edilebilir eşik üzerinde 0,847 olduğu tespit edilmiştir. Cronbach alpha değerinin 0,8'den büyük olması "iyi"; 0,7'den büyük olması "kabul edilebilir"; 0,6'dan büyük olması "orta derecede güvenilir"; 0,6'dan küçük olması ise "zayıf" olarak adlandırılır (Saruhan ve Özdemirci, 2011: 140-141). Elde edilen tüm veriler İstatistik paket programında frekans analizi ve faktör analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın evrenini, Denizli'nin Buldan ilçesinde yaşayan 27,179 (www.nufusu.com) kişi oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında ise Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)'ün önerdiği örneklem tablosundan yararlanılmıştır. Söz konusu tabloda, 0,05 anlamlılık düzeyi ve $\pm 0,10$ hata oranında, evren hacminin 50,000 olması halinde örneklem büyüklüğünün 96 olması gerektiği belirtilmiş olup araştırma kapsamına 121 kişi dâhil edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ilk olarak elde edilen veriler ışığında katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla frekans değerleri analizi yapılarak bu verilere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişkenler	Grup	f	%
Cinsiyet	Kadın	68	56
	Erkek	53	44
Yaş	25 ve altı	62	52
	26-30	9	8
	31-35	4	3
	36-40	9	8
	41-45	11	9
	46-50	3	3
	51-55	7	6
	56-60	5	4
	61-65	3	3
	66 ve üstü	5	4
Öğrenim Durumu	İlköğretim	15	12
	Lise	25	21
	Ön Lisans	61	50
	Lisans	20	17
Medeni Durum	Bekar	71	59
	Evli ve çocuksuz	9	7
	Evli ve çocuklu	41	34
Meslek	Öğrenci	54	45
	Tekstilci	12	10
	Emekli	4	3
	Satış Sorumlusu	12	10
	Ev Hanımı	8	7
	Öğretmen	3	2
	Serbest Meslek	8	7
	Esnaf	13	11
	Muhasebe	3	2
	Taksici	4	3
Aylık Gelir	1000 TL veya daha az	14	12
	1001 TL-1500 TL	33	27
	1501 TL-2000 TL	34	28
	2001 TL-2500 TL	9	7
	2501 TL-3000 TL	7	6
	3001 TL ve üzeri	24	20
Turizm sektöründe çalışıyor musunuz veya daha önce çalıştınız mı?	Evet	23	19
	Hayır	98	81

Yabancı dil biliyor musunuz?	Evet	59	49
	Hayır	62	51
Hangi yabancı dilleri biliyorsunuz?	Almanca	4	3
	Arapça	1	1
	Fransızca	2	2
	İbranice	1	1
	İngilizce	51	42
	İtalyanca	1	1
	Bilmiyor	61	50
Yabancı dil seviyeniz	Temel	17	14
	Orta	26	22
	İyi	12	10
	Çok iyi	5	4
	Bilmiyor	61	50
İkamet ettiğiniz yer	Buldan Merkez	72	59
	Buldan'ın köyü	1	1
	Denizli	11	9
	Denizli Dışı	37	31
Kaç yıldır Buldan'da yaşıyorsunuz?	1-5 yıl	56	46
	6-10 yıl	4	3
	11 yıl ve üstü	61	51
Turizmle ilgili herhangi bir seminer, konferans, bilgilendirme toplantısı vb. katıldınız mı?	Evet	79	65
	Hayır	42	35

Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcıların %44’ü erkek, %56’sı ise kadındır. Yaş dağılımına bakıldığında ise, katılımcıların %52’si 25 ve altı yaş grubunda, %8’i 26-30 yaş grubunda, %3’ü 31-35 yaş grubunda, %8’i 36-40 yaş grubunda, %9’u 41-45 yaş grubunda, %3’ü 46-50 yaş grubunda, %6’sı 51-55 yaş grubunda, %4’ü 56-60 yaş grubunda, %3’ü 61-65 yaş grubunda ve %4’ü 66 ve üstü yaş grubundadır. Eğitim durumuna bakıldığında ise, katılımcıların %17’si lisans düzeyinde, %50’si önlisans düzeyinde, %21’i lise düzeyinde ve %12’si ilköğretim düzeyindedir. Medeni duruma bakıldığında ise, katılımcıların %59’u bekâr, %34’ü evli ve çocuklu ve %7’si evli ve çocuksuzdur. Aylık duruma bakıldığında ise, katılımcıların %12’si 1000 TL veya daha az aralığında gelire sahip, %27’si 1001 TL-1500 TL aralığında gelire sahip, %28’i 1501 TL-2000 TL aralığında gelire sahip, %7’si 2001 TL-2500 TL aralığında gelire sahip, %6’sı 2501 TL-3000 TL aralığında gelire sahip ve %20’si 3001 TL ve üzeri aralığında gelire sahiptir. Yaptıkları mesleklere bakıldığında ise, katılımcıların %45’i öğrenci, %1’u tekstilci, %3’ü emekli, %10’u satış sorumlusu, %7’si ev hanımı olan, %2 si öğretmen olan, %7’ si serbest meslekle sahibi, %11’i esnaf, %2’si muhasebeci ve %3’ü taksicidir. Katılımcıların %19’u “Turizm sektöründe çalışıyor musunuz veya daha önce çalıştınız mı?” sorusuna evet cevabını verirken, %81’i hayır cevabını vermiştir. Katılımcıların %49’u “Yabancı dil biliyor musunuz?” sorusuna evet cevabını verirken, %51’i hayır cevabını vermiştir. Katılımcıların %3’ü “Hangi yabancı dilleri biliyorsunuz?” sorusuna Almanca olarak, %1’i Arapça olarak, %2’si Fransızca, %1’i İbranice olarak, %42’si İngilizce olarak, %1’i İtalyanca olarak ve %50’si bilmiyorum şeklinde cevap vermiştir. Katılımcıların %14’ü yabancı dil seviyelerini temel, %22’si orta, %10’u iyi, %4’ü çok iyi ve %50’si 61 kişi bilmiyorum şeklinde belirtmiştir. Katılımcıların %59’u ikamet ettikleri yer için Buldan/Merkez cevabını verirken, %1’i

Buldan'ın köyü cevabını, %9'u, %9'u Denizli cevabını ve %31'i 37 kişi diğer cevabını vermiştir. Katılımcıların %46'sı "Kaç yıldır Buldan'da yaşıyorsunuz?" sorusuna 1-5 yıl cevabını verirken, %3'ü 6-10 yıl ve %51'i 11 yıl ve üstü cevabını vermiştir. Katılımcıların %65'i "Turizmle ilgili herhangi bir seminer, konferans, bilgilendirme toplantısı vb. katıldınız mı?" sorusuna evet cevabını verirken, %35'i hayır cevabını vermiştir. Elde edilen bulgular ışığında yerel halkın yarısına yakın bir kısmının yabancı dil bildiklerini söylemek mümkündür. Yabancı dil gelen turistler ile sağlıklı iletişim kurabilmek için öncelikli gerekliliklerden biridir. Çalışmaya katılanların %40'lık bir kısmının ikamet ettikleri yeri Buldan dışı olarak belirtmesi, Buldan'a gününbirlik çalışma amaçlı gelen kişi sayısının da oldukça fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca katılımcılara sorulan "Turizmle ilgili herhangi bir seminer, konferans, bilgilendirme toplantısı vb. katıldınız mı?" sorusuna %65'inin evet cevabını vermesini turizme yönelik algıların olumlu olması ile ilişkilendirilebilir.

Tablo 2'de yerel halkın turizme bakış açısı ölçeğinin faktör analizi sonuçları yer almaktadır. Ölçeğin, KMO testi %89'dur. Bu değer %50 (0,50)'den büyük olduğundan, veri setimizin faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir. Ayrıca, Bartlett testinin anlamlı ($p < 0,001$) olması, değişkenler arasında yüksek korelasyonun mevcut olduğunu gösterir ki bu da faktör analizi için istenilen bir durumdur (Field, 2000: 431'den aktaran Öztürk ve diğerleri, 2010, 423). Korelasyon katsayıları düşük olan 11 madde, nihai ölçekle ölçülmek istenen tutumun ölçülmesine çok az katkıda bulunduğundan ölçekten çıkarılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda 27 madde özdeğeri 1 ya da 1'den büyük 6 faktör altında toplanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,847 olurken, 1. faktörün güvenilirlik katsayısı 0,927, 2. faktörün güvenilirlik katsayısı 0,895, 3. faktörün güvenilirlik katsayısı 0,885, 4. faktörün güvenilirlik katsayısı 0,877, 5. faktörün güvenilirlik katsayısı 0,736 ve 6. faktörün güvenilirlik katsayısı ise 0,768'dir. Bu değerler hem ölçeğin hem de altı faktöründe güvenilir olduğunu göstermektedir. Cronbach alpha değerinin 0,8'den büyük olması "iyi"; 0,7'den büyük olması "kabul edilebilir"; 0,6'dan büyük olması "orta derecede güvenilir"; 0,6'dan küçük olması ise "zayıf" olarak adlandırılır (Saruhan ve Özdemirci, 2011, s.140-141). Faktör analizi sonunda yerel halkın turizme bakış açısı ölçeğinde 1. faktörde 8 madde toplanmıştır. Bu maddeler incelendiğinde, turizm işletmeciliğine destek ile ilgili maddeler olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle 1. faktöre "Toplam Etkiler" adı verilmiştir. 2. faktör ise 6 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelere ise "Ekonomik Etkiler" adı verilmiştir. 3. faktör 4 maddeden oluşmaktadır. İlgili maddeler turizmin gelişimine destek ile ilgilidir. Bu nedenle 3. Faktöre "Gelişime Destek" adı verilmiştir. 4. faktörde 4 madde toplanmıştır. Bu maddeler incelendiğinde, kültür ile ilgili maddeler olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle 4. faktöre "Kültürel Etkiler" adı verilmiştir. 5. faktörde 3 madde toplanmıştır. Bu maddeler incelendiğinde, sosyallik ile ilgili maddeler olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle 5. faktöre "Sosyal Etkiler" adı verilmiştir. 6. faktörde ise 3 madde toplanmıştır. Bu maddeler incelendiğinde, çevre ile ilgili maddeler olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle 6. faktöre "Çevresel Etkiler" adı verilmiştir. Açıklanan toplam varyans %73,116 olmuştur. Önemli olarak belirlenen faktörlerden 1. faktör, toplam varyansın %18,947'sini; 2. faktör %15,748'ini, 3. faktör ise %12,075'ini, 4. faktör ise %9,398'ini, 5. faktör ise %8,525'ini ve 6. faktör ise %8,423'ünü açıklamaktadır.

Tablo 2. Yerel Halkın Turizme Bakış Açısı Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

	Yük	Öz Değer	Açıklanan Varyans %	Ortalama	Güvenirlik
1. Faktör: Toplam Etkiler		5,116	18,947	4,4566	0,927
Buldan'a yabancı turist gelmelidir.	0,844				
Buldan'a yerli turist gelmelidir.	0,843				
Buldan'a hem yerli hem yabancı turist gelmelidir.	0,820				
Buldan'a alış-veriş için gelen turistlerin Buldan'da konaklamalarını isterim.	0,727				

Buldan'da turizm gelişimlerinin olumlu etkileri olur.	0,702				
Buldan'a hiç turist gelmemelidir.	0,637				
Buldan'da yeni konaklama tesisleri açılmalıdır.	0,584				
Turizmin Buldan halkına sağlayacağı fayda maliyetlerinden fazladır.	0,455				
2. Faktör: Ekonomik Faktörler		4,252	15,748	4,1570	0,895
Yaşam standardımız turizm sebebiyle ciddi oranda artar.	0,757				
Turizm küçük işletmelere ve yerel halka ekonomik fayda sağlar.	0,750				
Turizm Buldan için daha fazla iş imkânı yaratır.	0,744				
Turizm Buldan'a daha fazla yatırım çeker.	0,697				
Turizm Buldan'da daha fazla harcama yapılmasına yol açar.	0,688				
Turizm sebebiyle mal ve hizmet fiyatları artar.	0,628				
3. Faktör: Gelişime destek		3,260	12,075	4,4050	0,885
Buldan'da kültürel ve tarihe dayalı turizm gelişimini desteklerim. (müze, yeme-içme kültürü ve dokuma kültürünü yansıtan mekânların olması vb.)	0,763				
Buldan'da çok sayıda turist için tasarlanmış yer ve mekânlar olmasını desteklerim. (temalı park, tatil kompleksi, büyük ölçekli otel işletmeleri vb.)	0,751				
Buldan'da doğaya dayalı turizm gelişimini desteklerim. (kuş gözlemciliği, bitki inceleme, kamp, tarım/çiftlik turizmi vb.)	0,737				
Buldan'da etkinlikler ve açık hava sporlarını desteklerim. (rekreasyonel faaliyetler, sergi, performans, spor etkinliği, iş/kamu etkinliği vb.)	0,684				
4.Faktör: Kültürel Etkiler		2,537	9,398	4,2617	0,877
Turizm, turistler ve yerel halk arasında daha fazla kültür alışverişi olmasına neden olur.	0,771				
Turizm yerel halk tarafından yapılan çeşitli kültürel etkinlikleri destekler.	0,741				
Diğer bölgelerden gelen turistlerle karşılaşmak, onların toplumunu ve kültürünü daha iyi anlamak için önemli bir deneyimdir.	0,659				
5. Faktör: Sosyal Etkiler		2,302	8,525	2,1708	0,736

Turizm bizim için değerli olan geleneksel kültürümüzü değiştirir.	0,837				
Yüksek harcama yapan turistler yaşam şeklimizi olumsuz etkiler.	0,748				
Turizm Buldan'da daha fazla yıkıcı etkilere/şiddete yol açar.	0,611				
6.Faktör: Çevresel Etkiler		2,274	8,423	2,3747	0,768
Oteller ve diğer turistik tesislerin inşası Buldan'da doğal çevreye zarar verir.	0,812				
Turizm, Buldan'da trafik, gürültü ve kirliliğe neden olur.	0,804				
Turizm, yaşam alanlarımızda hoş olmayacak derecede bir kalabalığa yol açar.	0,715				

Faktör çıkarma metodu: Temel bileşenler analizi Döndürme metodu: Varimax

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği: 0,899

Bartlett's Küresellik Testi için Ki-Kare: 2551,783; p<0,0001

Açıklanan toplam varyans: %73,116; Ölçeğin tamamı için güvenirlik katsayısı: 0,847

Yanıtlar: 1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmanın bu bölümünde yerel halkın demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, sektör deneyimi, yabancı dil, aylık gelir, ikamet edilen yer, turizm ile ilgili eğitim) ile turizme bakış açıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olup olmadığı ile ilgili bilgiler farklılık analizi (bağımsız örneklem "t" testi ve ANOVA) ile belirlenmeye çalışılmıştır. Anova testinde grup varyanslarının eşit olduğu durumlarda Scheffe testi, grup varyanslarının eşit olmadığı durumlarda ise "Tamhane's T2" kullanılmıştır.

Yapılan anova analizi sonucunda elde edilen sonuçlar Tablo 3'te gösterilmektedir. Katılımcıların medeni durumlarına bağlı olarak turizme bakış açılarını etkileyen faktörleri değerlendirmeleri, 6 faktörde farklılık göstermiştir. Katılımcıların medeni durumlarına bağlı olarak farklı değerlendirdikleri faktörler; "toplam etkiler", "ekonomik etkiler", "gelişime destek", "kültürel etkiler", "sosyal etkiler" ve "çevresel etkiler" şeklindedir. Katılımcıların medeni durumlarına bağlı olarak faktörleri değerlendirmelerindeki farklılığın yönünü belirlemek için Scheffe ve Tamhane's T2 testleri yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, genel olarak katılımcılardan bekâr olanlar, çevresel ve sosyal faktörler ile ilgili daha olumsuz olduklarını ifade ederlerken, evli ve çocuksuz olanların daha olumlu olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Örneğin, "sosyal etkiler" faktörü ile ilgili, bekâr katılımcıların ortalaması 2,36 iken, evli ve çocuksuz katılımcıların ortalaması 1,48; "çevresel etkiler" faktörü ile ilgili, bekâr katılımcıların ortalaması 2,61 iken, evli ve çocuksuz katılımcıların ortalaması 1,88'dir. Ankette yer alan sosyal ve çevresel etkiler ile ilgili ifadelerin olumsuz olması sebebi ile ortalamalar göz önüne alındığında bu durum evli ve çocuksuz katılımcıların bekârlara göre turizmin sosyal ve çevresel etkileri ile ilgili daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcılardan evli ve çocuklu olanlar turizmin toplam, ekonomik, kültürel ve gelişimine destek etkileri ile ilgili daha olumlu olduklarını ifade ederken, bekâr katılımcıların daha olumsuz olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Örneğin, "toplam etkiler" faktörü ile ilgili, evli ve çocuklu katılımcıların ortalaması 4,70 iken, bekâr katılımcıların ortalaması 4,28; "ekonomik etkiler" faktörü ile ilgili, evli ve çocuklu katılımcıların ortalaması 4,50 iken, bekâr katılımcıların ortalaması 3,91; "gelişime destek" faktörü ile ilgili, evli ve çocuklu katılımcıların ortalaması 4,70 iken, bekâr katılımcıların ortalaması 4,19; "kültürel etkiler" faktörü ile ilgili, evli ve çocuklu katılımcıların ortalaması 4,59 iken, bekâr katılımcıların ortalaması 4,05'dir. Bu durum evli ve çocuklu katılımcıların bekârlara göre turizmin toplam, ekonomik, kültürel ve gelişime destek etkileri ile ilgili daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 3. Demografik Özelliklere Bağlı Olarak Faktörleri Değerlendirmelerin ANOVA Analizi

Faktörler	Medeni Durum	Eğitim	Gelir	İkamet Edil. Yer
-----------	--------------	--------	-------	------------------

	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
Toplam Etkiler	4,458	0,005*	5,155	0,002*	2,248	0,054	2,042	0,112
Ekonomik Etk.	6,340	0,001*	8,889	0,000*	1,490	0,198	9,789	0,000*
Tur. Geliş. Des.	4,823	0,003*	5,907	0,001*	0,714	0,614	2,895	0,038**
Kültürel Etkiler	4,366	0,006*	6,616	0,000*	2,462	0,037**	3,688	0,014**
Sosyal Etkiler	3,296	0,023**	3,601	0,016**	0,775	0,569	5,225	0,002*
Çevresel Etkiler	4,311	0,006*	6,226	0,001*	1,632	0,157	3,698	0,014**

*p<0,01; **p<0,05

Katılımcıların eğitim durumlarına bağlı olarak turizme bakış açılarını etkileyen faktörleri değerlendirmeleri, 6 faktörde farklılık göstermiştir. Katılımcıların eğitim durumlarına bağlı olarak farklı değerlendirdikleri faktörler; “toplam etkiler”, “ekonomik etkiler”, “gelişime destek”, “kültürel etkiler”, “sosyal etkiler” ve “çevresel etkiler” şeklindedir. Katılımcıların medeni durumlarına bağlı olarak faktörleri değerlendirmelerindeki farklılığın yönünü belirlemek için Scheffe ve Tamhane’s T2 testleri yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, genel olarak katılımcılardan önlisans mezunu olanlar “sosyal etkiler” faktörü ile ilgili daha olumsuz olduklarını ifade ederken, ilköğretim mezunu olanların daha olumlu olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Örneğin, “sosyal etkiler” faktörü ile ilgili önlisans mezunu katılımcıların ortalaması 2,43 iken, ilköğretim mezunu olanların ortalamaları 1,73’dür. Katılımcılardan ilköğretim ve lise mezunu olanlar “çevresel etkiler” faktörü ile ilgili daha olumlu olduklarını ifade ederken, önlisans mezunu olanlar daha olumsuz olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Örneğin, “çevresel etkiler” faktörü ile ilgili ilköğretim mezunu katılımcıların ortalaması 1,82 ve lise mezunu katılımcıların ortalaması 1,93 iken, önlisans mezunu katılımcıların ortalaması 2,67’dir. Ankette yer alan sosyal ve çevresel etkiler ile ilgili ifadelerin olumsuz olması sebebi ile ortalamalar göz önüne alındığında bu durum önlisans mezunu katılımcıların turizmin sosyal etkileri ile ilgili ilköğretim mezunu katılımcılara göre daha olumsuz ve turizmin çevresel etkileri ile ilgili de ilköğretim ve lise mezunu katılımcılara göre daha olumsuz bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcılardan önlisans mezunu olanlar turizmin toplam, ekonomik, kültürel ve gelişimine destek etkileri ile ilgili daha olumsuz olduklarını ifade ederken, ilköğretim ve lise mezunu katılımcıların daha olumlu olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Örneğin, “toplam etkiler” faktörü ile ilgili önlisans mezunu olanların ortalaması 4,25 iken, ilköğretim mezunu olanların ortalaması 4,73 ve lise mezunu olanların ortalaması 4,77; “ekonomik etkiler” faktörü ile ilgili önlisans mezunu olanların ortalaması 3,83 iken, ilköğretim mezunu olanların ortalaması 4,44 ve lise mezunu olanların ortalaması 4,61; “gelişime destek” faktörü ile ilgili önlisans mezunu olanların ortalaması 4,17 iken, ilköğretim mezunu olanların ortalaması 4,83 ve lise mezunu olanların ortalaması 4,74; “kültürel etkiler” faktörü ile ilgili önlisans mezunu olanların ortalaması 3,97 iken ilköğretim mezunu olanların ortalaması 4,66 ve lise mezunu olanların ortalaması 4,61’dir. Bu durum önlisans mezunu katılımcıların turizmin toplam, ekonomik, kültürel ve gelişimine destek etkileri ile ilgili ilköğretim ve lise mezunu katılımcılara göre daha olumsuz bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Katılımcıların gelir durumlarına bağlı olarak turizme bakış açılarını etkileyen faktörleri değerlendirmeleri yalnızca “kültürel etkiler” faktöründe farklılık göstermiştir. Katılımcıların gelir durumlarına bağlı olarak faktörleri değerlendirmelerindeki farklılığın yönünü belirlemek için Scheffe ve Tamhane’s T2 testleri yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, genel olarak katılımcılardan 1000 TL veya daha az gelir grubunda olanlar “kültürel etkiler” faktörü ile ilgili daha olumsuz olduklarını ifade ederken, 1000 TL ve üstü gelir grubunda olanların daha olumlu olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Örneğin, “kültürel etkiler” faktörü ile ilgili 1000 TL veya daha az gelir grubunda olanların ortalaması 3,66 iken; 1001-1500 arası gelir grubunda olanların ortalaması 4,21, 1501-2000 arası gelir grubunda olanların ortalaması 4,40, 2001-2500 arası gelir grubunda olanların ortalaması 4,41, 2501-3000 arası gelir grubunda olanların ortalaması 4,71, 3001 ve üzeri gelir grubunda olanların ortalaması 4,29’dur. Bu durum, 1000 TL veya daha az gelir grubunda olan katılımcıların turizmin kültürel etkileri

ile ilgili daha üst gelir grubundaki katılımcılara göre daha olumsuz bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Katılımcıların ikamet ettikleri yerin durumuna bağlı olarak turizme bakış açılarını etkileyen faktörleri değerlendirmeleri, 5 faktörde farklılık göstermiştir. Katılımcıların ikamet ettikleri yerin durumuna bağlı olarak farklı değerlendirdikleri faktörler; “ekonomik etkiler”, “gelişime destek”, “kültürel etkiler”, “sosyal etkiler” ve “çevresel etkiler” şeklindedir. Katılımcıların ikamet ettikleri yerin durumuna bağlı olarak faktörleri değerlendirmelerindeki farklılığın yönünü belirlemek için Scheffe ve Tamhane’s T2 testleri yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, genel olarak Buldan’ın merkezinde ikamet edenler “sosyal ve çevresel etkiler” faktörleri ile ilgili daha olumlu olduklarını ifade ederken, Denizli dışında ikamet edenlerin daha olumsuz olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Örneğin, “sosyal etkiler” faktörü ile ilgili Buldan’ın merkezinde yaşayanların ortalaması 1,91 iken, Denizli dışında ikamet edenlerin ortalaması 2,56; “çevresel etkiler” faktörü ile ilgili Buldan’ın merkezinde yaşayanların ortalaması 2,15 iken, Denizli dışında ikamet edenlerin ortalaması 2,73’dür. Ankette yer alan sosyal ve çevresel etkiler ile ilgili ifadelerin olumsuz olması sebebi ile ortalamalar göz önüne alındığında bu durum Buldan’ın merkezinde ikamet edenlerin Denizli dışında ikamet edenlere göre turizmin sosyal ve çevresel etkileri ile ilgili daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcılardan Buldan’ın merkezinde ikamet edenler turizmin ekonomik, kültürel ve gelişimine destek etkileri ile ilgili daha olumlu olduklarını ifade ederken, Denizli dışında ikamet eden katılımcıların daha olumsuz olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Örneğin, “ekonomik etkiler” faktörü ile ilgili Buldan’ın merkezinde ikamet edenlerin ortalaması 4,43 iken, Denizli dışında ikamet edenlerin ortalaması 3,65; “kültürel etkiler” faktörü ile ilgili Buldan’ın merkezinde ikamet edenlerin ortalaması 4,43 iken, Denizli dışında ikamet edenlerin ortalaması 3,93; “gelişime destek” faktörü ile ilgili Buldan’ın merkezinde ikamet edenlerin ortalaması 4,56 iken, Denizli dışında ikamet edenlerin ortalaması 4,12’dir. Bu durum, Buldan’ın merkezinde ikamet edenlerin Denizli dışında ikamet edenlere göre turizmin ekonomik, kültürel ve gelişimine destek etkileri ile ilgili daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Yapılan bağımsız örneklem t-testi analizi sonucunda elde edilen sonuçlar Tablo 4’de gösterilmektedir. Tablo 4’de görüldüğü gibi; turizmle ilgili herhangi bir seminer, konferans veya bilgilendirme toplantısına katılanlar ve katılmayanların turizmin toplam etkileri (T değeri= -2,750 p=0,007), ekonomik etkileri (T değeri= -2,820 p=0,006), gelişime destek etkileri (T değeri= -3,186 p=0,002), kültürel etkileri (T değeri= -2,536 p=0,012), sosyal etkileri (T değeri= 2,819 p=0,006) ve çevresel etkileri (T değeri= 4,916 p=0,000) arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Örneğin, “toplam etkiler” faktörü ile ilgili daha önce turizm ile ilgili bir eğitim alan katılımcıların ortalaması ($x=4,357595$) iken, almayanların ortalaması ($x=4,642857$); “ekonomik etkiler” faktörü ile ilgili daha önce turizm ile ilgili bir eğitim alan katılımcıların ortalaması ($x=4,042194$) iken, almayanların ortalaması ($x=4,373016$); “gelişime destek” faktörü ile ilgili daha önce turizm ile ilgili bir eğitim alan katılımcıların ortalaması ($x=4,275316$) iken, almayanların ortalaması ($x=4,648810$); “kültürel etkiler” faktörü ile ilgili daha önce turizm ile ilgili bir eğitim alan katılımcıların ortalaması ($x=4,130802$) iken, almayanların ortalaması ($x=4,507937$); “sosyal etkiler” faktörü ile ilgili daha önce turizm ile ilgili bir eğitim alan katılımcıların ortalaması ($x=2,341772$) iken, almayanların ortalaması ($x=1,849206$); “çevresel etkiler” faktörü ile ilgili daha önce turizm ile ilgili bir eğitim alan katılımcıların ortalaması ($x=2,632911$) iken, almayanların ortalaması ($x=1,888889$)’dur. Yapılan analizler sonucunda cinsiyetin, yaşın, sektör deneyiminin ve yabancı dilin turizme bakış açısı yönünden 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark yaratmadıkları tespit edilmiş, bu sebeple çalışmada yer verilmemiştir.

Bu sonuçlar da bize daha önce turizm ile ilgili bir eğitim alan katılımcıların almayanlara göre turizmin toplam, ekonomik, kültürel, sosyal, çevresel ve gelişime destek etkileri ile ilgili daha olumsuz bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Turizm ile ilgili daha önce eğitim alan katılımcılar turizm sektörü hakkında bilgi sahibi oldukları, turizm sektörünün hem bölgesel hem ülkesel katkılarını bildikleri için daha olumlu bir görüşe sahiptirler. Buradan hareketle özellikle kırsal alanlarda turizmin gelişmesi adına yerel halkın desteğini alabilmek için önce yerel halka turizm ile ilgili bilgilendirici eğitimlerin verilmesi gerektiği söylenebilir. Çünkü yerel halkın karşıtlığına rağmen hayata geçirilen

turizm planlamaları ve yatırımları turizmin verimli gelişmesini ve geleceğini olumsuz yönde etkileyecektir (Kervankıran ve Bulut, 2015).

Tablo 4. Demografik Özelliklere Bağlı Olarak Faktörleri Değerlendirmelerin t-Testi Analizi

	Turizmle ilgili herhangi bir seminer, konferans, bilgilendirme toplantısı vb. katıldınız mı?	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Toplam Etkiler	Evet	79	4,357595	0,746985	-2,750	0,007*
	Hayır	42	4,642857	0,393905		
Ekonomik Etkiler	Evet	79	4,042194	0,912664	-2,820	0,006*
	Hayır	42	4,373016	0,367754		
Gelişime Destek	Evet	79	4,275316	0,844092	-3,186	0,002*
	Hayır	42	4,648810	0,445367		
Kültürel Etkiler	Evet	79	4,130802	0,882592	-2,536	0,012**
	Hayır	42	4,507937	0,526985		
Sosyal Etkiler	Evet	79	2,341772	0,971055	2,819	0,006*
	Hayır	42	1,849206	0,797021		
Çevresel Etkiler	Evet	79	2,632911	0,967558	4,916	0,000*
	Hayır	42	1,888889	0,681409		

*P<0,01; **P<0,05

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, yerel halkın turizme bakış açısını ortaya koymayı ve yörede sürdürülebilir bir turizm planlamasına dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Yoon, Gürsoy ve Chen (2002)'in çalışmasının bulguları, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilere ilişkin dört turizm etkisi yapısının varlığını doğrulamaktadır. Buldan'daki araştırmaya göre, yerel halkın görüşleriyle ilgili sırasıyla, toplam etki, gelişime destek, kültürel, ekonomik, çevresel ve sosyal etki boyutları incelendiğinde öncelikle toplam etkiler boyutunda yerli ve yabancı turistlerin yöreye gelmelerini, alışveriş için gelen turistlerin yörede konaklamalarını ve turizmin gelişimini olumlu karşılamaktadırlar.

Hançer ve Mancı (2017)'nin çalışmasında yerel halkın turizme kuvvetli desteği görülmektedir. Buldan'da da gelişime destek boyutuna bakıldığında, yöre halkı Buldan'da kültürel ve tarihe dayalı turizm gelişimini, çok sayıda turist için tasarlanmış yer ve mekânlar olmasını, doğaya dayalı turizm gelişimini, etkinlikler ve açık hava sporlarını desteklemektedir.

Kültürel açıdan değerlendirildiğinde turizmin, turistler ve yerel halk arasında daha fazla kültür alışverişini olmasına neden olacağını, yerel halk tarafından yapılan çeşitli kültürel etkinlikleri destekleyeceğini ve turistlerin toplumunu ve kültürünü daha iyi anlamak için önemli bir deneyim olacağı düşünülmektedir. Buldan'daki yerel halk, diğer bazı çalışmalarda (Toprak, 2015;Boğan ve Saruşık, 2016; Karakaş ve Şengün, 2017) olduğu gibi ekonomik öneminin olduğu bir diğer ifadeyle, turizm sebebiyle yaşam standardının artacağını, küçük işletmelere ve yerel halka ekonomik fayda sağlayacağını ve daha fazla iş imkânı yaratacağını düşünmektedir.

Akkaşoğlu, Tekbalkan, Zeybek Yılmaz ve Ulama (2019)'un çalışmasında yerel halk turizmin çevresel etkileri açısından kararsız kalırken, Buldan'da elde edilen bulgulara bakıldığında vatandaşların, oteller ve diğer turistik tesislerin inşasının Buldan'da doğal çevreye zarar vermeyeceğini, trafik, gürültü ve kirliliğe neden olmayacağını, yaşam alanlarında hoş olmayan bir kalabalığa yol açmayacağını ifade etmiştir. Sosyal etkiler bağlamında ise geleneksel kültürü değiştirmeyeceğini, turistlerin yaşam şeklini olumsuz etkilemeyeceği ve turizmin yıkıcı etkilere/şiddete yol açmayacağı görüşlerinde oldukları söylenebilir.

Çelikkanat (2015)'in çalışmasında evli-çocuklu grup tarafından, diğer bütün medeni durum gruplarına göre turizmin sosyal bakımdan olumsuz etkilerinin olduğu fikri yaygınken, bu çalışmada, evli ve çocuklu katılımcıların bekârlara göre turizmin toplam, ekonomik, kültürel ve gelişime destek etkileri ile ilgili olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Eğitim düzeyi yüksek olan ve turizmle ilgili eğitim alan katılımcıların turizm etkileri hakkındaki görüşleri olumsuz olarak belirlenmiştir. Bu durum eğitim düzeyi arttıkça turizmin olumsuz etkilerinin olabileceği farkındalığının oluşması durumunu işaret edebilir. Buldan'ın merkezinde ikamet eden yerli halk turizmin ekonomik, kültürel ve gelişimine destek ile ilgili olumlu bir tutuma sahiptir.

Yeni bir destinasyon olarak gelişimine devam eden Buldan'da yerel halk, turizme karşı olumlu bir bakış açısına sahiptir. Yeni turizm bölgesi olmaya aday yörelerde yerel halkın desteğini alabilmek, sürdürülebilir bir turizm planlaması için gereklidir. Bu sebeplerle destinasyon yönetimi ve planlaması çalışmalarını gerçekleştirirken yerel halkın doğal yaşam seyrine zarar vermeden gerekli faaliyetlerin yürütülmesi, kurum ve kuruluşların koordinasyon eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir. Henüz Buldan'da turizm gelişim faaliyetlerinin başlangıç dönemi olduğu düşünülürse elde edilen bulgularda yerel halkın çevresel ve sosyal etkiler bağlamında olumsuz görüş belirtmemiş olmaları doğal karşılanabilir. Bu etkilerin gelecekte de olumlu görüşler olarak devam edebilmesi ve turizmin bölgede halk tarafından desteklenmesi, sürdürülebilir bir turizm planlaması ve işleyişiyle sağlanabilecektir.

Bu bağlamda turizmin olumsuz etkilerinin oluşabileceği kritik kontrol noktaları belirlenerek, sorunlar çıkmadan önlemlerin başlangıç aşamasında kritik limitler eşliğinde sonuçlandırılması gerekmektedir. Bu noktalar ilgili turizm paydaşlarının tamamının katılımıyla belirlenerek, ortak akıl sonucu uygulanabilir önlem ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi sağlanmalıdır. Örneğin yörenin fiziksel, ekonomik, ekolojik ve sosyal taşıma kapasite sınırları belirlenmeli, küçük ölçekli işletme ve turist gruplarının yer aldığı bir turizm planlaması gerçekleştirilmelidir. Turist grupları yöreyi tanıyan ve alternatif turizm türleri ile ilgili donanımlı, belli turizm faaliyetlerinde uzmanlaşmış rehberler eşliğinde gerçekleştirilmeli böylece çevresel tahribatın önüne geçilebilmelidir. Taşıma kapasitelerinin sınırı kritik limit olarak belirlenebilir. İlerleyen aşamalarda turistik toplumsallaşma söz konusu olacağından dolayı yerel halka turizm ve turist kültürüne dönük bilgilendirmeler ve oluşacak bu kültür içindeki yeni rollerine dönük yol haritası oluşturulabilir. Çünkü turizm bu yörede olacaksa yerel halk bunun neresinde olacak sorusunun cevabı açık ve şeffaf bir destinasyon yönetimi benimsenerek cevaplanabilir. Böylece yörede sürdürülebilir bir turizm planlaması ve gelişimi sağlanabilecektir.

KAYNAKÇA

Akkaşoğlu, S., Telbalkan, M., Yılmaz, E. Z. ve Ulama, Ş. Yerel Halkın Kırsal Turizme Bakış Açısı: Samsun Kızılırmak Deltası Örneği. *International Journal of Geography And Geography Education*, (40), 295-310.

Akova, O. (2006). Yerel Halkın Turizmin Etkilerini Algılamalarına ve Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 1(2), 1-34.

Boğan, E., ve Saruışık, M. (2016). Yerel Halkın Turizm Faaliyetine Yönelik Görüş Ve Algılamalarının Belirlenmesi Üzerine Alanya'da Bir Araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 325-342.

Choi, H. S. C. and Sirakaya, E. (2005). Measuring residents' attitude toward sustainable tourism: Development of sustainable tourism attitude scale. *Journal of Travel Research*, 43(4), 380-394.

Çelikkanat, N. (2015). Yerel Halkın Turizme Bakış Açısı: Bodrum İlçesi Örneği. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Çolak, E. ve Tayfun, A. (2017). Çamlıhemşin İlçe Merkezinde Yerli Halkın Turizme İlişkin Görüşleri, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(4), 581-598.

Eren, R. ve Aypek, N. (2012). Kırsal turizm bölgesinde yerel halkın turizmin gelişimine karşı tutumları: Cumalıkızık köyü örneği. *International Journal of Social and Economic Sciences (IJSES) E-ISSN: 2667-4904*, 2(2), 43-47.

García, F. A., Vázquez, A. B., and Macías, R. C. (2015). Resident's attitudes towards the impacts of tourism. *Tourism Management Perspectives*, 13, 33-40.

Gündüz, S. (2018). Yerel Halkın Turizm Algısını Belirlemeye Yönelik Alternatif Bir Ölçek Geliştirme: Karataş Destinasyonu Örneği. *Journal of Yaşar University*, 13(52), 343-357.

Gürsoy, D., Jurowski, C. and Uysal, M. (2002). Resident attitudes: A structural modeling approach. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 79-105.

Hançer, Ş. ve Mancı, A. R. (2017). Yerel Halkın Turizme Bakış Açısının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Diyarbakır. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(4), 70-91.

https://www.nufusu.com/ilce/buldan_denizli-nufusu, Erişim Tarihi: 03.03.2020

İçöz, O., Var, T. ve İlhan, İ. (2019). Turizm planlaması ve politikası: turizmde bölgesel planlama. Detay Yayıncılık.

Kervankıran, İ. ve Bulut, E. (2015). Antalya ili turizminin gelişimini ve etkilerini yerel halk nasıl değerlendirmektedir?. *Türk Coğrafya Dergisi*, (65), 35-46.

Ko, D. W. and Stewart, W. P. (2002). A structural equation model of residents' attitudes for tourism development. *Tourism management*, 23(5), 521-530.

Koçoğlu, M.C., Saraç, Ö. ve Batman, O. (2020). Safranbolu'da Sürdürülebilir Turizm Gelişmesine Yönelik Yerel Halkın Tutumları, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 202-219.

Liu, Z. (2003). Sustainable tourism development: A critique. *Journal of Sustainable Tourism*, 11(6), 459-475.

Özel, Ç. H. (2014). Turizmin Sosyo-Kültürel Boyutta Ortaya Çıkardığı Etkilerin İncelenmesi: Marmaris Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, 57-68.

Öztürk, Y., Çöp, S. ve Yılmaz, S. (2010). Konaklama İşletmelerinde Kurumsal İtibar Yönetimi ve Ölçek Geliştirilmesi: Ankara'da Otel İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama, 11. Ulusal Turizm Kongresi, 2-5 Aralık 2010, Detay Yayıncılık, Ankara.

Pelit, E., Baytok, A. ve Oybalı, H. H. (2015). Sürdürülebilir Turizm Mi? Turizmde Sürdürülebilirlik Mi? Kavramsal Bir Tartışma. *Gümüşhane University Electronic Journal of The Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 6(14), 39-58.

Saruhan, Ş. C. ve Özdemirci, A. (2011). Bilim, Felsefe ve Metodoloji, Beta Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

Solmaz, S.A. ve Uyar Oğuz, H. (2020). Kırsal Alanlarda Yaşayan Yerel Halkın Kırsal Turizme Bakışının Belirlenmesi: İznik ve Orhangazi Kırsal Yerleşimlerine Yönelik Ampirik Bir Araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 294-313.

- Toprak, L. (2015). Mardin'de Halkın Turizm Algısı. *Electronic Journal of Social Sciences, 14(54)*, 201-218.
- Türker, G. Ö. ve Türker, A. (2014). Yerel Halkın Turizm Etkilerini Algılama Düzeyi Turizm Desteğini Nasıl Etkiler: Dalyan Destinasyonu Örneği. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges), 4(1)*, 81-98.
- UNWTO. (2020). <https://www.unwto.org/sustainable-development>
- Ünlüönen, K. ve Tokmak, C. (2009). Topkapı Sarayı'nda Çalışanlar ve Ziyaretçilerin Sosyal Taşıma Kapasitesine Göre Değerlendirilmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi, 1(1)*, 17-30.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yoon, Y., Gürsoy, D. and Chen, J.S. (2001). Validating a tourism development theory with structural equation modeling, *Tourism Management, 22*, 363-372.